

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce z předmětu **SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA**

Část A: Speciální pedagogika

1. Speciální pedagogika (vymezení pojmu, postavení v systému věd, cíle, předmět, klasifikace).
2. Základní terminologie ve speciální pedagogice (zdravotní postižení z hlediska charakteru, doby vzniku, druhů a stupňů).
3. Speciálněpedagogická intervence (vymezení pojmů prevence, diagnostika, terapie, poradenství, a jejich charakteristika).
4. Speciálněpedagogická diagnostika (vymezení pojmu, přehled a charakteristika metod speciálněpedagogické diagnostiky, principy a zásady speciálněpedagogické diagnostiky).
5. Psychopedie (vymezení pojmů, etiologie, klasifikace mentálního postižení, charakteristika vybraných druhů mentálního postižení, faktory ovlivňující socializaci osob s mentálním postižením).
6. Somatopedie (vymezení pojmů, etiologie, klasifikace tělesného postižení, charakteristika vybraných druhů tělesného postižení, faktory ovlivňující socializaci osob s tělesným postižením).
7. Poruchy autistického spektra (vymezení pojmu, etiologie, klasifikace poruch autistického spektra, charakteristika vybraných druhů poruch autistického spektra, faktory ovlivňující socializaci osob s poruchou autistického spektra).
8. Oftalmopedie (vymezení pojmů, etiologie, klasifikace zrakového postižení, charakteristika vybraných druhů zrakového postižení, faktory ovlivňující socializaci osob se zrakovým postižením).
9. Logopedie (vymezení pojmů, etiologie, klasifikace narušené komunikační schopnosti, charakteristika vybraných druhů narušené komunikační schopnosti, faktory ovlivňující socializaci osob s narušenou komunikační schopností).
10. Surdopedie (vymezení pojmů, etiologie, klasifikace sluchového postižení, charakteristika vybraných druhů sluchového postižení, faktory ovlivňující socializaci osob se sluchovým postižením).
11. Specifické poruchy učení a chování (vymezení pojmů, etiologie, klasifikace specifických poruch učení a specifických poruch chování, jejich charakteristika, faktory a zásady práce s žákem se specifickými poruchami učení, specifickými poruchami chování).

12. Etopedie (vymezení pojmů, etiologie, klasifikace poruch chování, jejich charakteristika, problémové chování, faktory ovlivňující socializaci osob s problémovým a poruchovým chováním).
13. Souběžné postižení více vadami (vymezení pojmů, etiologie, klasifikace dle Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, charakteristika vybraných kombinovaných postižení, faktory ovlivňující socializaci osob se souběžným postižením více vadami).
14. Rodina a dítě se zdravotním postižením (funkce rodiny, specifika výchovy).
15. Vývoj péče o osoby s postižením z historického hlediska ve světě a v České republice.

Literatura:

BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al. *Inkluze ve škole a ve společnosti jako interdisciplinární téma*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8140-6.

BAZALOVÁ, B. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v zemích Evropské unie a v dalších vybraných zemích*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3971-X.

JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2018. ISBN 978-80-7553-414-9.

KALEJA, M. *Determinanty edukace sociálně vyloučených žáků z pohledu speciální pedagogiky*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. ISBN 978-80-7464-544-0.

KALEJA, M. ed. *Inkluzivní dimenze primárního a sekundárního vzdělávání ve speciální pedagogice*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. ISBN 978-80-7464-692-8.

KROUPOVÁ, K. a kol. *Slovník speciálněpedagogické terminologie: vybrané pojmy*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5264-8.

KUCHARSKÁ, A., MRÁZKOVÁ, J., WOLFOVÁ, R., TOMICKÁ, V. *Školní speciální pedagog*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0497-8.

KYSUČAN, J. *Osobnosti v zrcadle speciální pedagogiky*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009. ISBN 978-80-7368-756-4.

LECHTA, V. ed. *Inkluzivní pedagogika*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1123-5.

PIPEKOVÁ, J. et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0.

PIPEKOVÁ, J., VÍTKOVÁ, M. et al. *Od edukace k sociální inkluzi osob se zdravotním postižením se zaměřením na mentální postižení*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7689-1.

SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-0095-8.

VALENTA, M. a kol. *Slovník speciální pedagogiky*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0937-9.

VÍTKOVÁ, M. ed. *Integrativní speciální pedagogika: integrace školní a sociální*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-071-9.

ZEZULKOVÁ, E., KALEJA, M. *Základní východiska edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2013. ISBN 978-80-7464-272-2.

Část B: Inkluzivní pedagogika

1. Speciálněpedagogické intervence – vymezení pojmu, charakteristika a členění.
2. Cíl intervence ve speciální pedagogice v návaznosti na jednotlivé dílčí aktivity a cílové skupiny.
3. Definování, význam, principy, požadavky a klasifikace speciálněpedagogické diagnostiky.
4. Metody a techniky speciálněpedagogické diagnostiky, multidisciplinární spolupráce při speciálněpedagogické diagnostice.
5. Speciálněpedagogická diagnostika, její obsahové a procesní aspekty ve vztahu k typologii speciálních vzdělávacích potřeb.
6. Význam, principy, požadavky, klasifikace a charakteristika speciálněpedagogického poradenství.
7. Speciálněpedagogická intervence poskytovaná rodinám a realizovaná v rodinném prostředí.
8. Speciálněpedagogická intervence poskytovaná v procesu vzdělávání, realizovaná ve škole a ve školských zařízeních.
9. Poradenství poskytované ve škole a školských zařízeních – školní poradenské pracoviště a školská poradenská zařízení.
10. Definování terapií a terapeutických postupů směrem ke speciální pedagogice. Souvislosti s příbuznými obory.
11. Cíle terapií a aktivizačních metod ve speciální pedagogice jako podpory edukace, identifikace, organizace a plánování terapií, etapy, zásady práce, úskalí a vedení terapeutické práce.
12. Vybrané terapeutické koncepty a jejich využití ve speciálněpedagogické intervenci (arteterapie, muzikoterapie, dramaterapie, ergoterapie, animoterapie).
13. Uplatnění terapeutických postupů a rehabilitačních metod ve speciální pedagogice osob s mentálním postižením a souběžným postižením více vadami a jejich specifické cíle.
14. Aktivizační a terapeutické možnosti využitelné v práci s jedincem s rizikovým, problémovým a poruchovým chováním. Strategie a zásady práce, profesní možnosti, cíl aktivizace.
15. Poradenské služby pro osoby se zdravotním postižením podle platné legislativy v rámci rezortů státní správy a věku člověka.

Literatura:

- BARTOŇOVÁ, M., PIPEKOVÁ, J., VÍTKOVÁ, M. eds. *Strategie ve vzdělávání žáků v základní škole speciální: texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2016. ISBN 978-80-7315-256-7.
- BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al. *Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy*. Brno: Paido, 2016. ISBN 978-80-7315-255-0.
- BASLEROVÁ, P., MICHALÍK, J., FELCMANOVÁ, L. a kol. *Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání: obecná část*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2020. ISBN 978-80-244-5717-8.
- FILATOVA, R., JANKŮ, K. *Snoezelen*. Frýdek-Místek: Kleinwachter, 2011. ISBN 978-80-260-0115-7.
- JANKOVSKÝ, J. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-730-5.
- KALEJA, M. *Speciální pedagogika – vybraná témata*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. ISBN 978-80-7464-694-2.
- KASTELOVÁ, A., NÉMETH, O. *Základy speciálněpedagogické diagnostiky a základy speciálněpedagogického poradenstva*. Bratislava: Iris, 2014. ISBN 978-80-89726-01-1.
- KOVÁŘOVÁ, R., JANKŮ, K., HAMPL, I. *Poradenský systém pro osoby se speciálními potřebami v České republice*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2015. ISBN 978-80-7464-792-5.
- MÜLLER, O. a kol. *Terapie ve speciální pedagogice*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-247-4172-7.
- NOVOSAD, L. *Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-509-7.
- OPATŘILOVÁ, D. *Edukace osob s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6221-4.
- PŘINOSILOVÁ, D. *Diagnostika ve speciální pedagogice*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-157-7.
- SVOBODA, M., KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. ed. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1851-7.
- VALENTA, M. a kol. *Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. Část II. Diagnostické domény pro žáky s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3055-3.
- VALENTA, M. a kol. *Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0602-6.